

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zadnja ljudska štetev in Slovenci.

Ljudska štetev 1880. leta je jako pomembna nam Slovincem. Pokazala je v prvi vrsti, da smo mi gospodarji slovenske zemlje, in da je bila do zdaj naj večja sramota in krivica, da je nosila le pet odstotna tuja, naseljena svojat glavo kvišku in gospodarila z nami, kot da bi bila povrhu še čast za nas, da smemo životariti poleg nje. Nam na škodo je bila namerjena štetev, ker se je štelo po občevalnem jeziku, a ne po narodnosti, kar je omogočilo mnogemu našemu nasprotniku, da je vpisal svoje posle, družino in delavce mej Nemce. Po takem ravnanju smo izgubili naj manj dva procenta Slovencev, a vendar smo zadovoljni z rezultatom. Pri štetju leta 1869. je imela Kranjska 14842 prebivalcev manj kot 1880., kajti skupno število vseh je zdaj 481.176. V jednekeji primeri je narastlo število na Goriškem, v Istri, na Primorskem, Štajerskem in Koroškem, kjer bivajo Slovenci. Akoravno še niso znani natančni rezultati številjenja po posameznih narodnostih, vendar imamo uže zdaj gradiva dovolj za razpravo nekaterih važnih narodnih vprašanj.

Štatistik Malthus je preračunal, da se narodi povprek podvoje v petdesetih letih, posamezni pa takole: Nemci v 70 letih, Angleži v 66, Slovani v 58, Zamorci in Kitajci v 50, Avstraljci v 22, itd. Po tem računu bi imela vsa zemlja, ki šteje zdaj 1438 mili-

jonov ljudi, čez tri sto let 92032 milijonov prebivalcev in dunajsko mesto samo 64 milijonov! Ali je popolnem verjeti Malthu ali ne, ne moremo soditi tu, a toliko je gotovo, da se je opiral pri svojem računu na suhe statistične date. Za nas je zanimljivo to, ker poslednja ljudska štetev pokazuje, da je slovenska pasma krepejša od mnogih drugih. Dokazano je, da se prebivalstvo ljubljanskega okraja v zadnjih desetih letih pomnožilo za 12% in tu je sredina Slovencev, ono graškega okraja sredi Nemcev pa le za 7%, dalje prebivalstvo okraja mariborskega za 35%, ono insbruškega le za 2% in zopet praškega za 9%. Zanimivo je dalje tudi, da so se prebivalci Kranjskega sploh pomnožili za 2%, oni Štajerskega za 3% in Goriškega samo za 1%, ter da se je ljudstvo okraja kranjskega in radovljiškega celo pomanjšalo.

Na podlagi teh statističnih dat hočemo govoriti prvič iz političnega, drugič iz narodnogospodarskega stališča o zadnjem ljudskem številjenju.

Naši nasprotniki nam oporekajo, da smo maloštevilni, da nismamo bodočnosti, ali da se sploh naše število bodi si po germanizovanju, bodi si po naravnem potu kiči, kakor ono Ogrov in Francozov. Zadnje, povrhi še jednostransko številjenje je dokazalo ravno nasprotni rezultat. Najbolj zanimivo je, da se je pomnožilo prebivalstvo posebno v bližini mest, okolo Ljubljane, Maribora, Celja itd. Nikdo ne more

trditi, da gre to pomnoženje na tuj račun, našim Nemcem v korist, kajti znano je, da se zaveda ljudstvo od dne do dne bolj svoje narodnosti in to je sploh le omikano ljudstvo, kakor je meščansko ali vsaj v obližji mest živeče. Ako se je pa pomnožilo ono, pomnožilo se je tudi narodno prepričanje in se bode od leta do leta, ter v istej meri se bode izgubljalo tujstvo. Pomnoženje našega primestnega ljudstva je dalje tudi znamenje povzdige omike in obrta. Umno poljedelstvo se je teško povzdignilo v desetih letih toliko, da bi preživelo 12% prebivalcev več kot prej, torej sta morala napredovati obrt in civilizacija sploh.

Naše ljudstvo vré, kakor je videti, k mestom, zajema ondi omiko, izpodkopuje tujcem tla in se uči ustverjati ekzistenco na lastnih nogah. O poslednjem vas prepričujejo tudi zadnje volitve v trgovsko zbornico. Njihov rezultat kaže jasno, da sta obrt in kupčija dežele v narodnih, zavednih rokah. In pridobljen srednji stan, pridobljeno je vse. Priprosti kmet je navezan po kupčiji na meščanstvo in tujec in uradnik po skupnem prebivanju tudi, tako se po naravnem potu izgublja tuji duh, omaguje ali celo spoznava svoje prejšnje grehe. Pridobljenje in pomnoženje našega srednjega stanu je naša popolna politična zmaga.

Končno moramo ozreti se žalostni še na propad blagostanja in ljudstva našega na Goriškem in v okraju kranjskem in radovljiškem. Revščina sploh, slabe letine, pogin fužinske

Listek.

Romarska pisma.

V Rimu, 3. julija.

— n. Kakor sem denes čul, je od petnajst do šestnajst sto slovanskih romarjev v Rimu. Jugoslovanov 500, mej njimi samih Dalmatincev 200. Bolgarov je 38.

Ker sem zdaj uže šest dnij tu, sem se nekoliko seznanil z večnim mestom. Kolika razlika mej Trstom, imenovanim laškim mestom, in mej Rimom, pravim laškim mestom. Rimljanje se kažejo v vsem svojim obnašanju dediči klasične omike, njim je tako rekoč prirojena aristokratska finost in prijaznost. Nas Slovine sicer opazujejo, a nikjer nij videti nikakšnega posmehovanja ali sumljivega šepetanja. Akoprav laški le lomim in skoro v vsacem stavku laški jezik maltretiram, vendar je slehni Italijan tako prijazen, da se kar čudim. Če povprašam po kacijh ulicah, mi vsakdo na drobno razloži, kje in kako se moram zaviti, ali mi pa še pot pokaže. Nikdar pa ne bodem pozabil, kako so se mi v Trstu marsikje, posebno pa v nekeji prodajalnici, krohotali, ko se nijsem mogel dobro izraziti. Najbolj neprijetno

je pa na moje čutnice vselej uplival v Trstu ón neumni krik po ulicah; vsak, kdor po Trstu kaj na prodaj nosi, bodi si samo dve limoni, kriči, kakor bi šlo za stavo, a Rim, če tudi za polovico večji, je za polovico mirnejši.

V Rimu, kakor tudi v družih večjih laških mestih, je po dnevi vse nekako prazno, samo omnibusi prepeljavajo od jednega trga do drugega, zvečer se pa vse oživi. Zlasti na „Corso“, kjer jaz stanujem, je zvečer taka guječa, da bi moral človek oči spredaj in zadaj imeti; kočije drdrajo neprenehoma po jednej strani gori, po drugej dol.

Pripovedovalo se mi je prej, kako strašno tu tujca nadlegujejo berači, a jaz še nijsem dosti moledovanja zapazil; sem ter tja mi kdo cerkvena vrata prav galantno odpre, ali kaj se če, če se znebiš par centesimov, katerih je 35 treba za četrt litra piva.

Danes se je prav za prav začela svečanost. V cerkvi sv. Klementa, kjer počiva telo sv. Cirila in ki je zdaj lepo ozaljšana, je bilo danes in bode vse te dni cerkveno slavnostno opravilo. Ob osmih se je začela maša, ki je s pridigo vred trajala skoro dopoldne. Maševal je po grško-slovanskem obredu nadškof Sembratovič z obilno azistencijo, pridigoval po

maloruski je pa škof Sembratovič, ki nam je kazal ss. Cirila in Metodija, kot prava ugodnika božja in kako jima moramo mi nasledovati. Pozdravljajal je nas Slovine, ki smo se sešli v Rimu in dejal, da je to dan, ki ga je Gospod naredil. Zlasti je pa opominjal Maloruse svoje soplemennike, ki še zdaj hrabijo Metodijev dar, namreč slovansko liturgijo, da naj bodo, kakor je bil sv. Metodij, nepokoljebljivi v zvestobi proti rimskej stolici. Popoldne ob šestih je po poljski pridigoval Semeneško, general resurekcijonistov v Rimu. Govoril je dolgo in jako navdušeno; marsikateri Poljak je bil ginjen do solza. Njegov govor je bil večjidel zgodovinski; razjasnil nam je dobro spletarije nemških duhovnov, zlasti Vihinga, omenil je tudi zadnji čas najdenih listov papeža Janeza VIII. Posebno dobro je pa primerjal sv. Metodija Mozesu in sv. Petru. Rekel je, da je bila sv. Metodiju Grška mati in Rim oče, da je naredil v Slovanstvu most mej Carigradom in Rimom in da so se posebnosti grške in latinske v harmonijo zjedinjale v Slovanstvu. Prva grana liturgije slovanskih apostolov, ki je pa bila popolnem rimska a v slovanskej obleki, je prešla mej Hrvate, kjer se na nekaterih krajih obali jadranskega morja

industrije in pomanjkanje vsacega postranskega zaslužka je zakrivilo žalostno resnico. Mi žali-bože ne moremo storiti skoraj nič v materialno podporo svojih bratov, le vlado opominjamo, naj se uči iz resnične statistike, kje je ljudstvo najbolj pomoči potrebno. Povzdiga obrta more odstraniti te neugodne razmere, za obrt pa je treba v prvi vrsti obrtskih šol na podlagi materinega jezika. Ko bi se pomagalo našemu ljudstvu po omiki do obrta, ki bogati toliko ponosne tujce in jim polni žepe, tistim tujcem, ki zasramujejo za hvalo deželo in narod, ne bilo bi revščine nikjer. Naša domovina je bogata prirodnih virov in lege za mnogo kupčijo in industrijo, le svéta in vladne pomoči potrebujemo ter nekaj denarnih zavodov za posojila vsaj v začetku.

Zaradi tega upamo, da bode poslednja ljudska štetev poleg okrepcanja politične zavesti in narodne sile koristila tudi materialno našemu narodu, ker je potegnila vladi mreno raz oči in pokazala, kje živi slovenski narod, koliko ga je in kake bede in krivice ga še zavirajo na potu omike in napredka.

„Kdor ima pogum, da se vedno kaže takega, kakršen je, bode tudi prej ali pozneje dosegel, kar si želi“, pravi Rousseau. Poslednje besede naj nas vodijo v bodočnosti in brez skrbi smo, da bodo o prihodnji ljudski štetvi naše razmere še mnogo ugodnejše; dozdanje smo si naredili z lastnim pogumom in zavestjo narodno, prihodnje si priborimo sè sloga in močjo, kate-rej se pravica in po pravici svoboda in blagostanje več odtezati ne more. L—s.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. julija.

Pri volitvah, ki so se vršile prevčera-njem v dunajsko mestno zastopstvo izvoljen je županom zopet dr. pl. **Newald**.

Kakor smo uže v včerajšnjem listu po-ročali, imenovan je c. kr. deželni namestnikom v **Pragi** fml. dr. vit. **Kraus** mestu bo-lehnega pl. **Weberja**. „Wiener Abendpost“ pri-poveduje, da se je ta kriza morala zgoditi, ker obžalovanja vredni dogodki, ki so se v zadnjih dneh vršili v Pragi, zahtevajo vodilne roke in da je na to mesto poklican mož, ki je nepristransk. Iz teh besedi, da je nam-

reč zdaj poklican za deželnega namestnika nepristransk mož, izvaja „Tribüne“ sklep, da do zdaj Češka nij imela nepristranskega, moža vendar se zdrži ona, soditi o njegovej nepristranosti. Daje mu pa pouk, da bode moral mnogo uplivov odstraniti in drugačen duh vpe-ljati v politično upravo. O tem imenovanji nemški listi nijso nič kaj zadovoljni. V njego-vem imenovanji vidi se dokaz, da grof **Taaffe** uživa nezmanjšano zaupanje cesarjevo.

Volitve v **Ogerskej** izpale so ugodno za **Tiszo**. Njegov regiment je utrjen. „Obzor“ posvečuje tem volitvam cel članek in čudom se čudi, da Slovaki nijso spravili nobenega kan-didata v zbornico: Žalibože dva milijuna Slo-vaka neima nijednoga svoga zastupnika. To je očiti dokaz podpune desorganizacije stra-načke medju Slovaci, jer inače ne bi bilo mo-guče, da ne bi jedan njihov kandidat mogao prodreti. Ako su Srbi proturali svoja če-tiri ili pet, kako da ne bi Slovaci ni jednoga?

Vnanje države.

Volitve nekaterih poslancev v **Bolgariji**, ki so morale na ukaz **Aleksandrov** ponavljati se, izpale nijso tudi zdaj ugodno za **Aleksandra**-absolutista, zopet so voljeni ex-ministri **Karav-elov**, **Cankov**, **Slavejkov** in **Stambulov**. Te vo-litve so se vršile jako burno; več osob je bilo ubitih in ranjenih. Vlada pritiskalala je z žan-darmi in policisti na volilce. Kdor je oddal listek za liberalnega kandidata, so ga pretepli vladni organi. — **Bolgarsko** liberalno stranko zdavno podpirajo moralno in gmotno bratje **Bolgari** v vzhodnji **Rumeliji**.

Vojaško poveljništvo v **Algeriji** pre-vzel je general **Saussier**. Pričakuje se, da bode kmalu umiril upornike. **Francoske** ladije jadrajo od vseh krajev proti **Sfaksu**.

Volilna pravica v **Belgiji** se bode raz-širila glede provincijalnih svetnikov. **Sicer** je to majhen vspeh, a nekaj je vendar le.

„Standardu“ se poroča iz **Kaire**, da misli **Khedive** izdati dekret, s katerim odprav-lja robstvo v vseh svojih posestvih.

Ranjeni predsednik **Zjedinjenih držav Gar-field** se vedno bolje počuti. Krogla raztrgala mu je jetra, živci, ki teko od hrbtišča proti spodnjim udom, so nevarno ranjeni. Zdravniki upajo, da okreva.

Dopisi.

V Gorici 6. julija. [Izv. dop.] (Same nesreče.) Nenavadno nesrečen dan je bil za **Gorico** predvčeranjem 4. julija. Ob 10. uri dopoludne splašil se je necega tukajšnjega

usnjarja konj, katerega je vodil jedva 16leten fant, ter s tako silo pridirjal po ulici sv. An-tona, da je na **Kórenu** treščil v dva stebra. Konj se je zgrudil, voz prevrnil in ubozega fantina tako nesrečno pobil, da so ga morali takoj v bolnico peljati; odtrgalo mu je palec na nogi popo/nem ter meso od kolena tako, da so mu je odrezali. — O polujednej popo-ludne se je na **Katerinijevem** dvorišči skozi glavo ustrelil kancelist tukajšnjega sodišča **Mišček**. Mož je baje uže na vse zgodaj bil v gozdu (panjevci) a nij mogel ločiti se iz tega sveta; prišel je potem na **Katerinijev** vrt, popil tam tri maseljce piva pa ne plačal, ter tik vrta na dvorišči ustrelil se. Zapustil je tri nepreskrbljene male otroke. Pravijo, da je bil zadolžen in da je baje neko malenkost v uradu zase obdržal. Nespameten je, kdor si vzame življenje zaradi dolgov, saj se po novi postavi dolžnika na ulici niti terjati ne sme. Omeniti moram še to, da je bil ta mož prvi samomorilec izmej društva veteranov. —

Zvečer, oziroma po noči, si je neki na 10 mesecev zapora obsojen **Italijan** v zaporu pri sv. Antonu žile prerezal; našli so ga jedva ži-vega in odnesli v bolnico.

Prav ta dan popoludne je v **Podgori** pri **Gorici** v **Soči** utonil neki mlad človek.

Zvečer so kmetje iz **Blanče** (predmestje) pripovedovali, da so pri žetvi pšenice našli na njivi uže starikasto ženo mrtvo! — To je menda dokazov dovolj, da je bil ponedeljek res za **Gorico** nenavadno nesrečen dan.

Pogreb pokojnega profesorja **Vodopivca** je bil v resnici veličasten. Narodna trobojnica s črnim trakom visela je ves dan na hodniku goriške čitalnice; vencev je imel rajnik obilo, mej njimi se mi je najbolj dopadal ón šesto-šolcev z narodnimi trakovi. „**Jamica** tihá“ so mu zapeli dijaki v cerkvi, s čemer jaz nijsem bil prav zadovoljen. Kolikor se spominjam, smo nekdanj peli pred hišo mrtveca „**Blagor** mu“, v cerkvi „**Nad** zvezdami“ ter ob jami na poko-pališči „**Jamica** tihá“. To opominjam blagohotno le zaradi tega, da bi se drage volje na znanje vzelo za prihodnjič — pa brez zamere! B.

še zdaj hrani. Drugo grano so po **Metodijevej** smrti njegovi učenci zanesli mej **Bolgare**, ki so precej tačas spodili grške duhovnike. Tretja je prešla na **Rusko**, kajti gotovo je, je dejal, da bi **Rusom** **Grška** nikdar ne bi bila dala slovanskih knjig, in ker se v ruskih obrednih knjigah nahaja tako slavljenje sv. **Petra**, po-glavarja **Cerkve**, kakor nikjer v grških. **Meto-dijev** duh je živel še dolgo na **Ruskem**, ko se je **Grška** uže odcepila, kajti do **XIV.** veka je bila **Ruska** še zmirom vsaj materialno zdru-žena z **Rimom** in stopram začetkom **XV.** veka se je popolnem odločila. Da se je unija v **Brestu** tako lahko zvršila, so pomagale ruske cerkvene knjige, ki so se dogmatično popol-nem ujemale z rimskim izpovedanjem. O vi **Rusje** in **Bolgarje**, je vskliknil, duh slovanskih apostolov živi mej vami, nikar se mu ne upi-rajte, spoznajte ga. Vi pravite, da nečete slo-vanske individualnosti zapustiti ter se podvreči latinstvu. Tega nikdo od vas ne zahteva. **Rim** je odobril slovansko liturgijo ss. apostolov, **Rim** te liturgije nij nikdar vedoma zabranjeval in posebno zdanja slovesnost kaže, da se v katoliškej cerkvi morejo spojiti vse individual-nosti v jednoto, ko se v samem **Rimu** v naj-večje papeževе veselje slavi **Bog** v vseh slo-vanskih obredih.

V Rimu, 4. julija.

— n. Kar sem včeraj pisal o **Rimljanih**, to nikakor ne velja o poslancih **italijanske** zbor-nice. Kdor je v glavnem mestu in ne vidi parlamenta, si čutenja, mišljenja in nravi do-tičnega naroda ne more dobro predstaviti. S tem pa nikakor ne mislim reči, da je vsak parlament verni izraz ljudske čuti, kajti ko bi to veljalo, bila bi **Kranjska** zdaj nekaj let sem v večini vneta za **Nemštvo**. Gotovo je pa, da je zastopstvo, delujoč, bodi si v vtrjevanje bodi si v tlačenje natornega prava, važen, če tudi ne jedin, faktor za izpoznavanje ljudstva.

Ker so se mi **Italijanje** v večih ozirih prikupili, mikalo me je tudi videti njih narodni zastop in zategadelj sem se danes pred polu-dnem podal v zbornico. Pred poslopjem kakor tudi v poslopji pri različnih vratih je dosti vojakov z nasajenimi bajoneti, ne vem ali samo za čast ali tudi za potrebo. Po današ-njej seji soditi, jih mora biti neki kontingent tudi v poslednjo svrhu.

Ko pridem na skoro popolnem prazno galerijo, mi vojak precej reče, da naj sedem. Videl sem, da je dajal vojak tak ukaz vsa-cemu, ki se je le nekoliko skušal vpseti. Ne vem, zakaj imajo tako naredbo, ker na pro-stornej galeriji trideset ljudij, kolikor nas je

bilo danes, pač ne moro, ko bi bili tudi sami **Golijati**, jened družemu kratiti razgleda v zbor-nico. Opazoval sem tedaj lahko, časa sem imel tudi dovolj, bil sem namreč navzočen kako poldrugo uro. Naj torej opišem ne-koliko **italijanski** parlament. Nad polovico po-slanskih sedežev je bilo praznih na ostalih so pa sedeli respective blizu njih stali sami govorniki. O čem se je debatiralo, bi živa duša ne bila mogla razbrati. Ujel sem vča-sih kake posamezne besede kakor: naša raz-žaljena čast, **Francozje**, povečanje marine in pred vsem, da je to važna stvar, da naj se nikar zdaj ne debatira, kar je premalo po-slancev. Rekel sem, kolikor navzočnih poslan-cev toliko govornikov. Govorili, ropotali so skoro vsi v jednomer. **Sivolasi** predsednik jih je klical z zvoncem k miru, najmanj vsaki dve minuti jedenkrat in štirikrat je z gromovi-tim glasom zavpil: **Molčite!** **Govornikov**, ka-terim je dal besedo predsednik, je bilo komaj pet, pravih govornikov, to je tacih, ki so s svojim močnim glasom vsaj po kacih pet mi-nut vse druge prevpili, je bilo tudi blizu pet. Predsednik in poslanci so jeden družemu čitali paragafe, tikajoče se menda tega, kedaj sme in kedaj ne sme zbornica sklepati. To je laška kri! Čudil sem se le, da se v tako

Domače stvari.

— (Denes) popoldne ob dveh je dražba Jurčičevih knjig v njegovem stanovanju nad „Narodno tiskarno“.

— (Ljubljanska čitalnica) napravi na čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu svečanost v nedeljo dne 10. julija 1881 razdeljeno v dve vrsti: I. v cerkveno svečanost in II. v slavnostno „besedo“. V nedeljo popoldne ob 9. uri (ne ob 10. uri, kakor se je po pomoti na čitalniška vabila tiskalo) je v frančiškanskej cerkvi slovesna sv. maša, pri kateri bode pel čitalniški moški zbor razne cerkvene pesni, mej drugimi tudi pesen sv. Cirila in Metoda in pa „Kyrie“ iz hrvatske mise „spevao god. 1725. O. Peter Knežević“, za moški zbor uredil Fr. Š. Kuhač. Maše udeležijo se vsa narodna društva ljubljanska. Zvečer slavnostna „beseda“ na vrtu čitalnične restavracije se sledečim programom: I. Program pevski, ki ga izvršuje čitalniški moški zbor. 1. A. Nedvčed — „Narodna himna“, na čast svetlemu cesarjeviču Rudolfu in svetli cesarjevičini Štefaniji, zbor in tenor-solo; solo poje gospod Meden. 2. Fel. Stegnar — „Oblakom“, bariton-solo in zbor; bariton-solo poje gospod Pucihar. 3. A. Hajdrih — „Hercegovska“, zbor s čveterospévom. 4. Dr. B. Ipavec — „Prošnja“, tenor-solo se spremljevanjem osmospéva; solo poje gospod Meden (kateremu je skladatelj pesen posvetil). II. Program godbeni, ki ga izvršuje godba c. kr. pešpolka velikega kneza Mihaela. 1. Rosenkranz — „Mein Oesterreich“, popotnica. 2. Meyerbeer — Introdukcija in zbor iz opere „Robert der Teufel“. 3. Delibes — „Sylvia“, polka. 4. Czerny — „Localchronik“, potpourri. 5. Czibulka — „Stefanie“, chavotte. 6. „Eiu Strauss“, napevi domačih skladateljev. 7. Strauss — „Nyrthenblüthen“, valček. 8. Czerny — „Aus der Heimat“, Marsch Potpourri. 9. Suppé — „Juanita“, kadrija. Začetek ob 8. uri zvečer. Prost vstop imajo p. n. društveniki čitalnični in pa „Sokoli“, ki pridejo v društveni obleki. — Vstopnina za vse druge 30 kr., otroci so vstopnine prosti. Ako bi bilo vreme neugodno, se „beseda“ preloži na soboto dne 16. julija. K cerkveni slovesnosti in k večernej veselici uljudno vabi čitalničin odbor.

kritičnem položaji nij kaj hujšega pripetilo kakor to, da je bila seja za jutri odložena.

Denes je bila pontifikalna maša po bolgarskem obredu. Služil jo je macedonski Nil Izvorov, pridigoval je pa častni papežev kaplan Slotta po slovaški. Omenil je mej družim: Katoliki vedno obiskujejo stolico sv. Petra a Slovanje so kot narod zdaj stoprav prvič prišli. Velike važnosti je to za katoliško cerkev. Spregovoril je naslednik sv. Petra in mi smo zapustili svoje ljube, svoj dom, ter prišli na grob sv. Cirila. Slovanstvo koliko si pretrpelo, prišli so volkovi v tvoj ovčnjak, še več, ovce same so se začele mej seboj trgati in klati, lastni bratje te proganjajo za zlato, za križce in drugo nečimurnost. Lev te je poklical, pridi k njemu; njegova ljubezen je zvezda, ki te bode pripeljala v Betlehem v slavno bodočnost nad zvezdami. Sklenil je s trikratnim: O Gospodine spasi narod slovanski!

Popoldne je pridigoval po češki proš višegradski Štulc. Iz vseh njegovih besedij je odsevala ljubezen do Slovanstva. Zdelo se mi je, da nam daje častitljivi starček nauke, kakor jih je dajal Tobija svojemu sinu. Tu naj slede le nekatere črtice iz njegovega govora.

— (Umrli.) Dne 7. t. m. izročili smo materi zemlji Martina Goršiča, tukajšnjega hišnega posestnika, očeta obče znanega orglarskega mojstra in mestnega odbornika Frana Goršiča. Ranjki, rojen 1811 leta, služil je ves čas zvesto ljubljenej slovenskej domovini, in je uže leta 1848 vodil petje pri slovenskih gledališčnih predstavah. Tudi je bil skladatelj mnogim slovenskim pesnim, od katerih se je posebno „Mati lepa, mlada mati“ po celej s'ovenskej zemlji razširila. Bodi mu zemljica lahka!

— (Narodna čitalnica v Črnomlju) napravi dne 10. julija 1881 v proslavo slovanskih apostolov ss. Cirila in Metoda na gričku pri sv. Jožefu veselico s petjem, loterijo in plesom. Slavnostni govor prevzel je blagovoljno gosp. poslanec Anton Navratil. Začetek ob 5. uri popoldne. K obilnej udeležitbi uljudno vabi odbor.

— (Iz sv. Lovreča) v Dolenjej Istri se nam javlja 5. t. m., da se je in tamo svečano slavil dan sv. Cirila in Metoda. Biskupsko naredništvo v Poreču je sicer zabilo, da je v škofiji več od polovice Slovanov, ter nij izdalo nobenega oglasa radi svetkovine. Rodoljubni župnik v sv. Lovreču bral je sv. mačo o 5. uri; ljudstva je bilo polno v starodavnej baziliki. Ponosno so stopali naši Hrvatje v narodnej nošnji po gradu, češ danes je naš dan. Nije Istra još propala!

— (Iz Sežane) nam piše naročnik dne 6. julija: Nij zastoj se bralo prorokovanje o sodnem dnevju, vsaj na Krasu se dobro pripravljajo nanj! Najprej se je žandarm idoč na patroljo dne 25. p. m. zvečer sam usmrtil; našli so ga še le vsega uže objedenega 2. t. m. popoldne. Uzroka samomora ne ve nihče. — V Dutovljah je bil v ponedeljek 4. t. m. pobjoj mej kmetskima fantoma na polji pri osipanji. Mlajši je loputnil staršega z osipačem po glavi, da se je takoj v omedlevico zgrudil, a ko je skušal vstati, ga on loputne v drugo, da mu črepinjo prebije, vsled česar je ranjeni po tri urnej bolečini umrl. — Tretja novica te vrste je, da se je dekle nekoliko neumna obesila pri svojej sestri v Krajnej vasi v nedeljo dne 3. t. m.; drugi dan so jo našli mrtvo v njenej sobi. — Ravno danes pa sem slišal, da so

Leta 880. si šel ti Metodij drugič v Rim in zdaj čez tisoč in jedno leto ti sledé Slovanje. Poklical te je sv. Oče in kdo je zdaj poklical vas Bolgare ob Drini, kdo vas Maloruse in kdo vas nad Moravo? Mi stojimo in klečimo tu na svetem mestu, kjer se je v prvo glasilo: „Gospodine, pomiluj ny!“ Z okrožnico, ki se imenuje „Grande munus“, smo dobili dar, ki sme imenovati „grandissimum munus“, ker daje veliko važnost Slovanom v katoliškej cerkvi. Nijmo prišli sem počastit sv. Očeta kot človeka, temuč se tudi zahvalit nebeškemu Očetu, ki nam je Leva vzbudil. Benamina Slovana so spoznali zdaj katoliki za svojega brata, Lazar Slovan je dobil Samaritana in ta Samaritan je krščanska ljubezen, ki uči ločene brate odvreči sovraštvo, da bi združili srce s srcem in da bi vsi z jednim glasom slavili Očeta v nebesih. Bog daj sv. Očetu mnogaja leta, da bi učakal izpolnjenje svoje srčne želje, da bi mogel zaklicati: Zdaj odpusti svojega hlapca v miru, ker moje oči so videle razsvetljenje onih, katere sem tako ljubil. Jutri bode molil za zjedinjenje naših bratov Italijan, Francoz, za morjem svobodni Amerikanec in tam daleč Kitajec, ki je komaj začel zpoznavati pravega Boga. Koliko bolj moramo mi tu

tudi v Proseku jednega ubili ter oropali. Dobro so začeli! Če pojde tako dalje bode v resnici skoro sodni dan.

Izpred sodnije.

V Ljubljani, 7. julija.

(Izneverjenje v kranjskej hranilnici.)

Sodišču predseduje deželne sodnije svetovalec g. pl. Zhuber. Votanti so deželne sodnije svetovalca gg. Ravnikar in dr. Vidic in sodni pristav g. Tomšič; zapisnikar avskultant g. Benedikt. Državno pravdnništvo zastopa državnega pravdnika namestnik g. Pajk; zagovornik zatožencev je g. dr. Moschè. Oškodovano hranilnico zastopa g. dr. Suppan. Občinstva je prilično malo, a to izbrano, ker je g. prvosednik skrbel, da nijso navadni „kriminalni doktorji“ množili tako neznosne vročine v dvorani. Zatoženec Jože Pressnitz je 43 let star in iz Ribnice doma. Absolviral je gimnazij, potem služil nekoliko časa pri davkarskih uradih in pri finančnem vodstvu, a leta 1869. bil je nastavljen pri kranjskej hranilnici. Vprašan, ali je kriv dejanja, katerega ga obtožba dolži, odgovori, da je. Kmalu potem, ko si je v službi pri hranilnici nekoliko denarja prihranil, začel je kupovati razne delnice. Pri krachu leta 1873. je vse, kar je imel, izgubil in še je trebalo plačati razne difference. Da bi poravnal te svoje dolgove, jel je izneverjati njemu izročene novce hranilnične. Najprej si je vzel v hranilnici zastavljene obligacije in jih vnovič zastavil. Mogoče mu je to bilo, ker je užival neomejeno zaupanje uradnega vodje, svojega strijca, pa vseh drugih funkcionarjev in uradnikov. Zato mu je tudi hranilnični pristav Č. brez vse skrbi vsak dan zjutraj izročil drugi ključ k blagajnicam, katerega mu je Pressnitz opoldne vrnil, tako, da je imel vse dopoldne čas iz blagajnic jemati ali vanje vlagati. Uradni vodja je zatožencu vse zaupal, zaradi tega mu je izročil tudi posel, kateri je sicer pripadal njemu, namreč odpiranje in vknjiževanje vseh došlih denarnih pisem. V denarnih pismih je došlo največ obresti, katere so razni dolžniki hranilnični pošiljali. Teh novcev prisvojil si je zatoženec, kolikor mu je bilo treba, da je zalagal kavcijo „pri Merkurji“ na Dunaji, kjer je igral na borzi. V knjigah, kjer so se imeli

moliti! Vi Bolgarje povejte doma, kako smo za vas tu Boga prosili, vi Malorusje povejte doma svojim bratom, katere še tlači bizantinska zvižanost, nemška sleparija in moderna prekanjenost. Mi smo sem prišli z ljubeznijo katoliško, ki objema ves svet, prijatelje in sovražnike, z ljubeznijo, s katero je Gospod na zemlji iskal izgubljenih ovčic. Kdo izmej mojega naroda tu ne bode molil za one, ki so pod krono sv. Vaclava, katerega nasledkih sedi na cesarskem stolu, kateri Poljak bi ne molil za svojo ojezizno in kateri Malorus ne za svoje izpod turškega jarma rešeni ljud? A prosimo tudi za druge, da bi postali sodeležniki sina božjega, da bi sprejeli vero, ki nam je rodila sv. Vaclava, Stanislava, Svetoslava in druge, kajti ljubezen skrbi tudi za druge, ne samo za se. Beda človeku, ki ostane sam, ki se nij naučil veseliti z veselimi in jokati se z jokajočimi. Postanite apostoli, tihi apostoli s svetim krščanskim življenjem, z besedo in izgledom, da bi vsi videli vaša dobra dela in slavili Očeta, ki je v nebesih. Bog daj, da bi še mi doživeli, da bi vsi oni, ki so po jeziku z nami združeni, bili združeni z nami tudi po veri.

vpisavati došli zneski, je zatoženec obroke, do kedaj so dolžniki plačali, radiral in jih vpisaval, kakor je njemu prav hodilo. — Kar se nij dalo v knjigah takoj pokriti s tem, da se je izradiralo in nadomestilo z novimi obroki, to se je smatralo kot zaostale obresti, in to je zatoženec praktical večinoma pri takih dolžnikih, kateri so veljali za sigurne, pri katerih se mu tedaj ni bilo bati, da bi hranilnica hitro iztrjavala zaostanke. Na ta način izneveril je Pressnitz nad 36.000 gld. in zraven zaigral tudi vsaj tretjino svoje plače, katera je znašala, odkar je bil blagajnik kranjske hranilnice, 2080 gld. razen precejšnje remuneracije, ki jo je on kakor vsi drugi hranilnični uradniki dobival o sklepanji računov. Kakor je zatoženec jako natanko izračunal, plačal je iz izneverjenih novcev, ki so dohajali po pošti, nad 10.000 gld. samo obresti za razne tuje obligacije, ki jih je iz blagajnice vzel in zopet ali v hranilnici ali zastavnici zastavil.

Pressnitzevo manipulacijo je naprvi zasledil hranilnični adjunkt K. Opazil je namreč, da je radiranih nekoliko svot v glavnih knjigah, kjer so vpisane obresti, in to je takoj naznanil uradnemu vodji. Radirane so bile letnice tako, kakor da bi bil dotični dolžnik obresti uže plačal za leta dnij, ali pol leta, kar nij bilo res. Vsled te ovadbe pričela se je takoj disciplinarna preiskava proti Pressnitzu, ki je zvedevši, da so njegova zlodejstva prišla na dan, ponudil se, da hoče, če ga ne izroče sodniji, vsako leto od svoje plače povrniti 1000 gld. in tudi več. A vodstvo nij odobrilo tega predloga, nego stvar prijavilo kazenskej sodniji, vsled česar je bil zatoženec v zapor dejan. Prodale so se potem razne obligacije in delnice, katere je imel Pressnitz pri „Merkurji“ na Dunaji, tudi zavarovalne police na njegovo življenje (zavarovan je bil sedemkrat) in njegove obligacije, ki jih je imel vložene kot kavcijo pri hranilnici. Iz vsega tega se je skupilo toliko, da je ostala nepokrita tedaj izneverjena svota 29.222 gld. 34 kr. Pressnitz pravi, da je imel iskreni namen povrniti vse, kar je hranilnici izneveril, in da uže 9. maja t. l. bi bil imel dobička pri svojih papirjih, ležečih pri „Merkurji“ na Dunaji, nad 11.000 goldinarjev, katera svota bi se bila pa do današnjega dne še podvojila, kajti vsi njegovi papirji stojé zdaj jako visoko.

Zaslišane priče uradnika Č. in K. isto tako prvosednik hranilnice in njen zastopnik pri obravnavi hvalijo Pressnitza kot jako spretnege uradnika. Zadnja dva prosita, naj bi bila sodba milostna. Dr. Mosché v izvrstnem govoru naglašá olajšujoče okolnosti; mnogo najboljšega gradiva, pravi zagovornik, mu je zatoženec sam vzel, ker ga je naprosil, naj ne omenja v zagovoru ničesa, kar se tiče vodstva ali uradnikov hranilničnih. Sodišče proglasi zatoženca Pressnitza krivega hudodelstva izneverjenja po § 183 k. z. in ga obsodi po § 184 z ozirom na § 55 k. z. na dve leti teške uječe poostrene vsak mesec z jednim postom. Razen tega je Pressnitz dolžan hranilnici izneverjeno svoto povrniti.

Obravnava je trajala od 9. do 12. ure dopoludne.

Razne vesti.

* (Dober odgovor.) O pokojnem Benedeku pripoveduje se marsikatera zanimiva dogodbica; tukaj podajemo jedno: Benedek nij bil prijatelj Čehom in to je tudi vselej javno kazal. Nekoč opazi visocega vojaka mej vr-

stami, bobnarja. Benedek ga vpraša, iz katere dežele je. „Čeh sem“ odvrne bobnar. „In oni tam?“ vpraša dalje Benedek kazaje na druge glasbenike. „Čehi“ glasil se je kratek odgovor bobnarjev. „In oni je tudi Čeh?“ pravi porogljivo Benedek kazaje na psa, ki je stal pri bobnu. „Ne, eksceleca“ odgovori bobnar — „ta je Madjar“. Dobro mu jo je zasolil.

* (Slovansko ali francosko?) Italijanska vlada je zdaj v Rimu bivajoče slovanske romarje opominjala, naj odložé slovansko trobojnico in belo-višnjevo-rudeča znamenja. Kot uzrok tega opomina se je navelo, da ima ta trobojnica francoske barve, in pri zdajnej razburjenosti proti Francozom moglo bi to imeti slabe posledice.

* (Hvale vredno.) V Bukureštu izdal je dne 1. t. m. župan naredbo, da mora vsak, ki nijma svoje firme napisane v rumunskem jeziku, plačati sto frankov na leto. Več nemških napisov se je odstranilo. Taka naredba bi tudi pri nas ne bila napačna!

* (Prorokovanje ciganke.) Tovarjniški uradnik Sánthy, pripoveduje „P. Ll.“ od 6. t. m., napravil je pred štirimi tedni na deželo izlet s svojimi prijatelji. V prijaznem gozdiču so polegli na travo in se dobro zabavali. Kar najedenkrat stopi pred nje stara ciganka in hoče povedovati osodo tem mladim možem iz črt na roki. Ko je prišla vrsta na Santhyja in je ta pokazal roko ciganki, ona pa se je zamislila opazujoč pazljivo roko. „Nu le ven z barvo“, šalil se je Santhy „kako dolgo bodem živel?“ Ona pa je odgovorila, da si bode v štirih tednih vzel v tem gozdiču življenje. Društvo se je smijalo temu prorokovanju in se nij več brigalo za to cigankino izjavo. Santhy je jel pred dvema tednoma prijateljem tožiti, da ga boli glava in da čuti v glavi po noči čudno šumenje. Nekaj dni pozneje pripovedoval je prijateljem, da bode potoval v Rim, ker ima papežu javiti imenitne stvari; na njegovih zmešanih govorih so spoznali prijatelji, da je na njegov duh ulegla se tema blaznosti. Včeraj pa je po tem gozdiču hodila policija in našla je v grmovji obešenca. Spoznali so, da je mrtvec uže dalje časa pogrešani 30 letni Santhy. Slučajno se je prorokovanje cigankino uresničilo.

* (Mačka ga je ostrupila.) V Pešti igral se je petletni deček z mačko, mačka pa ga je s kreplji nekoliko opraskala na roki. Še tisti večer je deček jel tožiti, da ga roka boli in ko se je drugi dan naredila višnjava oteklina, poklicali so zdravnika, ki je konstatiral, da je kri ostrupljena. Hotel je roko odrezati, kar pa roditelji nijso dopustili. Deček trpi strašne bolečine in umreti bode moral.

* (Spodletelo mu je!) Nekov mesar v Manchesteru, oženjen in oče petim otrokom, zaljubil se je v svojo tridesetletno dekle in hotel ž njo pobegniti v Ameriko, ženo svojo in otroke pa popustiti. Osoda pa je hotela, da je bila ravno takrat žena njegova z materjo svojo in sestro pri ladiji, na katerej se je hotel ljubeznjivi mož odpeljati s svojo ljubico.

Prava žena vgladavši svojo nasprotnico pala je na ujo in jej izpulila polovico las, navzočne druge ženske pa so dobro naklestile moža. Nekov pomorščak hotel je skriti „tepenega“, a predno je mogel to storiti, namazale so „be-gunca“ žene od glave do nog z rudečo bojo. Tako namazanega so potem odgnali po ulicah domov v splošno veselje.

Dunajska borza 8. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	55	"
Zlata renta	93	"	90	"
1860 drž. posojilo	133	"	25	"
Akcije narodne banke	834	"	—	"
Kreditne akcije	357	"	90	"
London	116	"	90	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	27 1/2	"
C. kr. cekini	5	"	50	"
Državne marke	56	"	95	"

Zahvala.

Za mnogobrojno spremstvo ljubljenege očeta

Martina Gorsiča

k zadnjemu počitku, za darovane vence in gospodom pevcem čitalnice ljubljanske za milo nadgrobno petje, izreka srčno zahvalo (402)

Zalujoča rodovina.

1000 gold.

bi rad dobil na svoje lepo posestvo blizu južne železnice, kateri znesek se lahko na prvej stopinji intabulira. — Kdor bi mi hotel to prijaznost storiti, naj naznani pogoje slavnej administraciji „Slovenskega Naroda“. (401—1)

Dve lepi sobi

s kuhinjo, sredi mesta, dasta se za tri mesece prav ceno v najem. — Več pove administracija „Slovenskega Naroda“.

Hiša št. 25 v Kamniku

z vrtom in hlevom, ki ima v pritličji sobo s kuhinjo, srambo in dvema kletmi, v prvem nadstropji pa 3 sobe, se takoj proda. — Natančneje pove opravništvo „Slovenskega Naroda“. (394—3)

Samo na borzi

more se v tako ugrdnem času ob rastočih in padajočih kurzih s 100 gold. vsak teden lahko pridobiti od 10 do 20 gold. — Na pisma takoj odgovorjam.

Wechselstube

F. Friedländer in Wien,

Stadt, Wollzeile 5. (325—5)

Javna dražba

g. J. Jurčičevih mnogih knjig raznega obsega, slovenskih, hrvatskih, srbskih, čeških, poljskih, ruskih in nemških, vršila se bode v hiši, kjer je „Narodna tiskarna“, v soboto 9. julija ob 2. uri popoldne, h katerej se vabijo kupovalci.

JAKOB FLIGL,

klepár (špenglar) v Ljubljani, Stari trg št. 26, priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo vsega v njegovo roko delstvo spadajočega posodja in drugega jednacega blaga. Prevezma in izvršuje po najnižjej ceni tudi stavbena dela, bodi si v mestu ali na deželi. Popravlja in barva cerkvene zvonike ter prevzema tudi napravo popolnoma novih zvonikov. Vse to izvršuje v občno zadovoljstvo slavnega občinstva in po najnižjej ceni. — Tudi se dobivajo pri njem uže izdelane

ledenice (Eiskästen)

po najnižjej ceni.

(385—3)

Tuji.

7. julija:

Pri Stonu: Sehneg iz Maribora. — Renier iz Trsta. — Goršič iz Grada. — Goršič iz Oedenburga. — Fillafer iz Trebiža. — Pazzo iz Trsta. — Mosser iz Beljaka. — Pri Matiči: Eckel z Dunaja. — Toman iz Trsta. — Pečenka, Tentler iz Postojne. — Demetz iz Prage. — Hochsinger iz Albe. — Dunaja.